

2000 Sonrası Türk Romanında Erkeklğin Dönüşümü: Sinek Isırıklarının Müellifi*

Meliha Tatlı¹

Öz

Toplumsal cinsiyet çalışmaları erkek ve kadın kimlikleri üzerine birçok yönden araştırma yapan bir alan olmakla birlikte daha çok feminizm ve kadın çalışmaları üzerine yoğunlaşmıştır. Son zamanlarda yapılan akademik çalışmalara bakıldığında ise erkeğin kültürel, tarihsel, sosyal ve siyasal yönlerinin ele alındığı ve bu durumda erkeklik eleştirisi yapıldığı görülmüştür. Eleştirel erkeklik çalışmaları kadınların ikinci cins olarak görülmesini anlamak kadar erkeklerin neden tahakküm kurduğunu anlamının da önemli olduğunu vurgular. Bu yüzden de yapılan erkeklik çalışmalarıyla birlikte erkeğin görülmeyen yönleri, dışa vurulmayan duyguları üzerinde durulmuştur. Birçok disiplinde olduğu gibi 2000 sonrası Türk romanında da erkeğin güç, iktidar ve bağımsızlığı karşılayan özellikleriyle değil daha çok zayıf ve kırılgan olarak yansıtıldığı görülmüştür. Çağdaş Türk Edebiyatı'nın önde gelen isimlerinden Barış Bıçakçı'nın "Sinek Isırıkları Müellifi" romanının başkarakteri Cemil, toplumsal cinsiyet rolleri dışında hareket eden, ataerkil sistemin öğretilerine uymayan bir karakter olarak öne çıkar. Bu çalışmada Cemil'in erkeklik kimliğinin kendisiyle, çevresiyle ve karısı Nazlı'yla birlikte hangi yönlerden kırılmalar yaşadığı üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Romanı, Barış Bıçakçı, Sinek Isırıklarının Müellifi, Toplumsal Cinsiyet, Erkeklik

JEL Kodları: Z10, Z11, Z13

Transformation of Masculinity in Turkish Novel After 2000: Sinek Isırıklarının Müellifi

Abstract

Although gender studies is a field that conducts research on male and female identities in many ways, it mostly focuses on feminism and women's studies. When recent academic studies are examined, it is seen that the cultural, historical, social and political aspects of men are discussed and in this case masculinity is criticized. Critical masculinity studies emphasize that it is as important to understand why men dominate as it is to understand why women are seen as the second sex. For this reason, masculinity studies focus on the invisible aspects of men and their unexpressed emotions. As in many disciplines, it has been observed that in post-2000 Turkish novels, men are reflected as weak and fragile rather than with the characteristics of strength, power and independence. Cemil, the protagonist of the novel Sinek Isırıklarının Müellifi by Barış Bıçakçı, one of the leading names of Contemporary Turkish Literature, stands out as a character who acts outside gender roles and does not comply with the teachings of the patriarchal system. This study focuses on the aspects in which Cemil's masculine identity experienced fractures with himself, his environment and his wife Nazlı.

Keywords: Turkish Novel, Barış Bıçakçı, Sinek Isırıklarının Müellifi, Gender, Masculinity

JEL Kodları: Z10, Z11, Z13

* Bu çalışma Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda kabul edilen "Barış Bıçakçı'nın Romanlarında Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik İnşası" isimli yayımlanmamış yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

¹ Doktora Öğrencisi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, edibemeliha@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2991-4266.

Giriş

Cinsiyete yüklenen birtakım rol ve davranış modelleri toplumda kadın ve erkek olmanın ayrımını yapmayı gerektirerek toplumsal cinsiyet kavramının oluşmasını sağlar. Kadın ve erkek olarak atanan biyolojik cinsiyetin yanı sıra toplumun yüklediği normlarla oluşan toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin toplumun kurduğu kurallara göre hareket etmeleri, giyinmeleri, konuşmaları gibi birçok anlamı içerir. Toplumun istediği düzene göre hareket etmek nüfus cüzdanında yazan ‘kız’ ve ‘erkek’ ibaresiyle ilgili olduğu için cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarını keskin bir şekilde ayırmak doğru değildir. Sosyal, kültürel ve toplumsal yapılar cinsiyetin rollenmesini sağlar. Bu da erkeklere ayrıcalıklı bir konum vererek onların dezavantajlı olmasını sağlarken kadınları bu durumun dışında tutar. Cinsiyetin toplum tarafında yorumlanması toplumsal cinsiyete dair kalıp yargıların ortaya çıkmasına ve nesiller aracılığıyla aktarılmasına sebep olur. Her toplumun kadına ve erkeğe yüklediği roller farklı olduğundan bu rollerin sabit ve değişmez olduğu da düşünülmemelidir.

Saban tarımının icadı ve erkeğin üretime katkıda bulunduğu neolitik dönem aynı zamanda ataerkilliğe de geçiş dönemidir. Öncelikle erkeğin kas gücüne sahip olması onu doğrudan yüksek bir statüye taşıyarak ataerkil sistemin ayrıcalıklı üyesi hâline getirir. “*Ataerkil toplum düzeninin, arkeolojik verilere göre neolitik toplumda kültürel döneme, ‘uygarlığa’ ilk geçişin gerçekleştiği Eski Mezopotamya’da kent devletlerinin ortaya çıkışıyla birlikte görülen bir olgu olduğu bilinmektedir*” (Berktaş, 2019: 80). İlk dönemlerden bu yana erkeklerin iktidarın, başarının ve gücün sahibi oldukları düşünülmüştür. Ataerkil sistem içinde pohpohlanan erkekler soyun devamı olarak görülüp eşitsiz toplumlar oluşmasına ve kadınların ezilmesine kadar varan sömürü düzeninin başrolünde görülmüşlerdir. Ataerkil sistemde refah içinde yaşayan erkekler ve bunun dışında tutulan çocuk, kadın ve kölelerin ezilip yok edilmesi bu durumun onlar açısından alternatif olmayan bir yaşam biçimi olduğunu göstermiştir. Ataerkil ideoloji erkeğe tahakküm uygulamasını, kadına ise daima itaat etmesini öğütlemiştir. Kadınların onlardan isteneni yerine getirmesi ise erkeklerin kimlik sınırlarının çizilmesini desteklemiştir. Son dönemlerde erkekliğin zayıf ve kırılabilir yönlerinin ele alınması ise onların da ataerkil ideolojinin dikte ettiği sorumlulukları almaktan rahatsız olmalarından kaynaklanır. Sürekli başka erkeklik modellerinin örnek alınması erkeklerin rahat ve içlerinden geldiği gibi hareket edemediklerini göstermiştir. Ataerkil sistemin bir parçası olmadan kimlik inşa etmek isteyen erkekler ise hemcinsleri tarafından dışlanarak erkeklik krizi yaşarlar. Erkekler, erkekliğin sürekli çaba isteyen bir olgu olmasından dolayı oldukça rahatsızdırlar. Öğüt’e göre erkeklik daima tamamlanmamış, hem toplumsal hem de ruhsal bir gerçeklik üzerine kurulu bir varoluş özelliğidir (2017: 76). Ruhen güçlü olmaya çalışan erkekler, üretilen erkeklik modelleriyle ataerkiye en yakın olanı seçip o şekilde zorunlu bir sürece başlarlar.

Erkeklik, sürekli yenilenen, değişen bir süreci içerdiği için sınırlarının tam olarak çizilememiş olması doğal bir durumdur. Erkekliğin bir davranış biçimi mi yoksa bir kimlik inşası mı olduğu araştırmacılar tarafından hâlâ tartışılmaktadır. Bazı kültürlerdeki erkeklik rolleri değişim gösterse de temelde güç ve iktidarı içine alan erkeklik tanımı değişmemiştir. “*Erkeklik inşasının nasıl olduğu aşağı yukarı herkes tarafından bilinmektedir. Çocukluktan Başlayan ‘erkekler ağlamaz’, ‘erkek adam korkmaz’, ‘kız gibi gülme’ uyarıları ile büyüyen erkek çocukların ergenliğe geldiklerinde yeteri kadar erkek görünmeme korkuları ile kendilerini içine hapsettikleri hapishanelerinde ömür geçirdikleri görülür*” (Kılıç, 2017: 17).

Bu tarz yakıştırılmalar ise erkeklerin erkekliklerini daima kontrol etmeleri gerektiğini göstermiştir. Erkekler bedensel, duygusal ve zihinsel süreçlerini ataerkinin gölgesi altında inşa etmekten öteye geçememiştir. Bu yüzden erkeklik çalışmaları toplumdaki iktidar ilişkilerinin nasıl kurulduğunu araştırarak erkeklerin bastırılan, yok sayılan yönlerini açığa çıkarır. “*Erkeklik Çalışmaları erkekliğin tarihsel, kültürel ve toplumsal bir kurgu olduğundan hareketle eril iktidarın kaynaklarına ve farklı tezahürlerine ışık tutmayı amaçlayan disiplinler arası bir akademik çalışma alanıdır*” (Zeybekoğlu, 2013: 67). Bu çalışma alanıyla birlikte cinsiyetin sadece kadınları hedef alan, ötekileştiren onların eksik ve kusurlu yönlerini ortaya koyan bir söylem değil, aynı zamanda erkekleri de zor durumda bırakan bir gerçeklik olduğu ortaya çıkmıştır. “Eleştirel Erkeklik Çalışmaları” adı altında erkeklerin cinsiyet, kimlik ve varlık mücadeleleri rahatlıkla konuşulmuş ve bu sayede erkeklikle ilgili akademik çalışmalar artmıştır. Erkekliğin bir sorun olduğunu kabul eden erkekler, erkeklikleriyle daha rahat yüzleşmiş eril olmanın onları baskıcı ve kötücül göstermekten başka bir işlevi olmadığını anlamışlardır.

1. Erkeklik Olgusunun Yeniden Üretimi Olarak Sinek Isırıklarının Müellifi

Barış Bıçakçı, Çağdaş Türk Edebiyatı'nın önde gelen isimlerinden biri olarak çeşitli türlerde eserler vermiş ve Ankara edebiyatının dikkat çeken yazarlarından biri olmuştur. Barış Bıçakçı'nın hâlihazırda yazılan yedi romanının başkarakterinin erkek olması ve bu erkeklerin utangaç, kırılğan, içe dönük ve yalnız olarak kurgulanması bu çalışmanın da konusu olan 2011 yılında yayımlanan “Sinek Isırıklarının Müellifi” romanını yakından incelemeyi gerekli kılmıştır. Elli sekiz bölümden oluşan roman başkarakter Cemil'in yazdığı romanı yayımlatmak için olan bekleyişlerini, evliliğini ve iç dünyasını anlatır. Cemil bitirdiği roman dosyasını İstanbul'da bir yayınevine götürdükten sonra yaşadığı şehir olan Ankara'ya döner. Roman onun Ankara'da evinde olan bekleyişlerini anlatan aktüel zaman, geri dönüş tekniğiyle babasının ölümü, eşi Nazlı'yla tanışmalarını ve yazı yazma serüvenine nasıl başladığının anlatıldığı geçmiş zaman olarak iki koldan ilerler.

Cemil, babasının kaldığı hastanede doktor olan Nazlı'yla tanışır. Küçük yaşta annesini kaybeden Cemil, babasının ölümüyle iyice yalnız kalır. Nazlı'nın yardımı ve desteğiyle toparlanan Cemil, onunla evlenir. Nazlı, romanda yer yer anlamaya çalışsa da Cemil'in beklentilerini, korkularını ve onu tedirgin eden şeylerin sıkıntısını yaşar. Cemil, yıllarca inşaat mühendisliği yaptıktan sonra işini bırakarak evde yazarak zaman geçirmeye başlar. Nazlı da bunu saygıyla karşılayarak Cemil'in evde oturmasını ve kendisinin çalışmasını kabul eder. Ev onun için olmazsa olmaz bir yapıya dönüşür çünkü bütün sanatsal faaliyetlerini evde kalarak karşılamaktadır. Aynı zamanda evde yemek, bulaşık ve temizlik işleriyle meşgul olur. Komşularıyla fazla iletişimi olmayan Cemil, zamanının bir bölümünü parkta geçirir. Cemil'in bir parkta genç ve yaşlı halleriyle karşılaşması geçmiş ve geleceğin Cemil'de izler taşıdığını gösterir. Roman dosyası için beklediği telefon sonunda gelir. Editör, Cemil'in üslubunun çok iyi olduğunu belirttikten sonra ona birtakım önerilerde bulunup telefonu kapatır. Bu duruma içeren Cemil, evin içinde yürüyerek yaşadığı hayal kırıklığını gidermeye çalışır.

Toplumun gerçek erkekleri üzerinden erkeklik meselesini irdelemek güç olduğundan Eleştirel Erkeklik Çalışmalarıyla kurgusal karakterlerin ne biçim erkeklik figürleri sergilediğini incelemek kolay olmuştur. *Sinek Isırıklarının Müellifi* romanında ataerkil sistem yüzünden

duygularını açıkça ifade edemeyen erkeklerin aksine duygusal, kamusal alana çıkmayan, eril toplumsal cinsiyet normlarının ne olduğunu önemsemeyen Cemil'in sunduğu erkeklik modeli, çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Cemil, iktidarın denetimi altına girmediği için onun tarafından da yönlendirilmeyen bir karşı koyuşla çalışmada yerini almış, kendisini gizlediği ev ortamında, ataerkil sistemin kurallarına hapsolmeden yeni bir erkeklik kimliği inşa etmiştir.

1.1. Kamusal Alanın Dışında Kalan Erkeklerin Sıkıştığı Mekân Olarak Ev

Mekân, doğrudan sosyal temelli bir yapısı olan, kişideki değişim ve dönüşümün gözlemlendiği bir kavramdır. Mekân tarafından şekillenen kadın ve erkek kendileri için ayrılmış alanlarda özgür hareket eder ve toplumsal cinsiyet rolleri tarafından kabul görürler. Kişinin bir mekâna aidiyet hissetmesi, onun varlığının anlamlandırılmasına yardımcı olur. Erkeğin kamusal alana, kadınınsa özel alana bağımlı olmasında ataerkil yapının etkisi oldukça büyüktür. Kadın ve erkek kendileri için belirlenen toplumsal ve kültürel alanların dışına çıktıklarında dışlanırlar. Erkek, dışarıda başkalarının hegemonyası altında olsa da evde daima eril iktidarını kurmak için çaba sarf eder. Eril toplumsal cinsiyet normları kadını eve bağımlı, erkeği ise evin asıl sahibi/efendisi olarak görür. Erkekler ev dâhil olmak üzere sözlerinin geçtiği her yerde hüküm sürmek isterler. *“Kamusal/özel alan ayrımı eski Yunan düşüncesinden ve onun polis (kamusal alan), ile oikos (hane) kavramlaştırmasından türetilir; polis, erkeklerin yönetim alanı, diğeri ise, kadınların ve çocukların yeri olan ev içidir”* (Arendt 1994'ten akt. Berktaş, 2018: 39). Ataerkil toplumlarda kadınların ezilip yok sayılmasından dolayı ev, dar ve karanlık olarak konumlanmıştır. *“Kadın ev içi dünyasında kendini dış dünyadan soyutlanmış, yetersiz, beceriksiz, eksik hisseder”* (Navaro, 2018: 101). Erkekler için tasarlanmış kamusal alan ise geniş ve ferahdır. Romanın başkarakteri Cemil, bu ferah ortamdan uzakta, eve bağımlı bir şekilde yaşar. Cemil evi, karanlık ya da dar görmez aksine ev, Cemil'in kendisini gerçekleştirdiği, yazma ve okuma edimlerinde ihtiyaç duyduğu bir alandır. Varlığını oraya ait hisseden Cemil, dışarıdayken evi özler. Erkeğin bedenini ve ruhunu kamusal alan üzerinde konumlandırması ataerkil temelli bir görüştür. Bu görüşün dışına çıkarak erkeklik kimliğinden uzaklaşan Cemil, evde kendisine yeni bir erkeklik dünyası inşa eder. Nazlı'nın çalışması ve Cemil'in evde oturması, geleneksel aile yapısına ters bir durumdur. Toplumun biçtiği rollere göre davranılmadığı takdirde toplum kendisine sürekli açıklama yapılmasını bekler. Her şeye açıklama bekleyen toplumsal normlara karşı, Cemil ve Nazlı açıklama yapmaz. Toplumun onlardan ne beklediğini önemsemeyen gibi gözükseler de onlardan beklentileri Nazlı'yı rahatsız eder. *“Ne de olsa bu toplum, kendi çocuklarının bir şey öğrenmesini değil, kurallara uymasını ya da ölmesini istiyor”* (Yıldız, 2012: 556). Bu açıdan Cemil ve Nazlı toplumsal cinsiyet söylemlerinin dışında kalırlar.

Cemil, roman dosyasını yayımlatmak için İstanbul'a götürdüğü zaman hem Ankara'dan hem de evinden ayrılır. Barış Bıçakçı'nın diğer roman kişilerinin aksine Cemil'i Ankara'dan ayrılmaktan çok evden ayrılmak üzer. İstanbul'da bir gün bile kalamayan Cemil, *“İstanbul'da kalmaktan vazgeçtiğini, evden ayrı kalınca hayatın dışına itilmiş gibi hissettiğini söyledi”* (Bıçakçı, 2017: 24). Cemil, dışarıda akan hayata yabancısıdır. Bu yüzden evin dışındaki her yer onun için güvensiz ve korumasızdır. Onun özel alana olan bağımlılığı çevresindeki herkes tarafından bilinir. Arkadaşları Metin ve İlhan bunu bildikleri için onunla içten içe alay ederler. *“İlhan, erken dönmesine şaşırmadığını söyledi: ‘Senden beklenir! Bir gün ayrı kaldın ya, kokun silinmiştir evden. Kokunu tekrar bırakmak için kedi gibi her yere sürünürsün şimdi sen’”*

(Bıçakçı, 2017: 24). Cemil, kendi varlığıyla evin varlığını bütünleştirmiştir. Asıl mesleği olan mühendislikten istifa ettikten sonra tamamen eve yerleşerek zamanının büyük bir bölümünü evde geçirir ve oraya alışır. Bu durum onun insanlarla hatta komşularıyla olan iletişiminin zayıflamasına sebep olur. Ev yaşantısını kendisi tercih eden Cemil, evin sakin bir hayat sürmesi için gerekli olduğunu düşünür. Evin sınırları içerisinde kendisini güvende hisseden Cemil, özel alanda yaşamayı tercih ettiği için o alanda yaşamak için gerekli olan sorumlulukları da üstlenmiştir. Yemek yapma ve temizlik gibi özel alana ait işleri yapar. Nazlı özel alanının istila edildiğini düşünerek Cemil'in sorumluluklarını almaktan sıkılır. Hem çalışan bir kadın olmak hem de evde bekleyen bir kocanın olması Nazlı'nın zoruna gider. Başta buna razı gelse de sonrasında rahatsız olur. Nazlı, "*Evi kendisinden daha fazla sahiplenmesine de sinirleniyordu*" (Bıçakçı, 2017: 28). Cemil'in eve müptela oluşu karısı tarafından hoş karşılanmaz çünkü erkekliğin temel düşünce yapısındaki bu sert duvarların kırılması tehlikelidir.

17. ve 18. yüzyıllara kadar kadının yerinin evi olduğuna ilişkin bir inanç zaten evrenseldi. 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra ve özellikle 19. yüzyılda, kadın eve kapatılırken, iş ve ev hayatı da birbirinden tümüyle kopmuştur. Sanayi devrimiyle birlikte, erkekler ev dışında, yani fabrikalarda çalışırken, kadın da daha çok eve mahkûm edilmiştir. (...) Böylece kamu yaşamıyla özel yaşam eskiden olmadığı ölçüde birbirinden ayrılmıştır (Parla, 2017: 22).

Nazlı, Kocası Cemil'in onun özel alanına girmesinden mustarıptır. Cemil ise bu alanda olmaktan memnundur. Nazlı ve Cemil, ataerkinin onlardan beklediği geleneksel cinsiyet normlarını karşılıklı değiştirmişlerdir. "*Geleneksel işbölümünde ev işlerini kadın yapar, erkek de evin 'ekmeğini kazanır' Günümüzde 'ekmeği kazanma' rolünü kadınlar da üstlenir. Ancak, ev işi yapma rolünde böyle bir gelişme, erkeklerin de bu işe katılmaları gözleniyor*" (Yaşın Dökmen, 2019: 196). Nazlı işten eve geldiği zamanlarda temizlik ve yemek işlerinde de Cemil'e yardımcı olarak tamamen ev işlerinden kurtulmaz. Ataerkil yapıya uyum sağladığı gibi dışarıda çalışarak bu yapının dışına da çıkar.

Cemil'in işten dönen karısını karşılaması ve ona akşam yemeği hazırlaması onun açısından zorunlu roller haline gelir. Nazlı işe gittikten sonra yemek, çamaşır ve bulaşık gibi ev işleriyle Cemil ilgilenir çünkü Cemil'in yaşadığı özel alan bunu gerekli görür. "*Cemil çayı koyarken beyaz porselen demliğin kapağının ve ucunun yıllar içinde çaydan karardığını fark etti. (...) oysa çamaşır suyu diye bir şey var. Nazlı bazen demliği çamaşır suyunda bekletiyor. Kahvaltıdan sonra elektrik süpürgesiyle evi süpürdü*" (Bıçakçı, 2017: 23) Toplumsal cinsiyet normlarına göre Cemil eve ekmeğin getiren rolünden çıkıp evde ekmeği pişiren rolüne geçmiştir. "*Ataerkil sistemin kadına atfettiği yemek pişirme, temizlik gibi görevler ve rolleri, özel alana ait doğal işler olarak görürken, erkeklerin ait olduğu kamusal alandaki madencilik veya mühendislik gibi işlerle erkek kimliği güçlü, saldırgan, doğadan ayrı ve onun üzerinde bir şekilde kurulur*" (Demir, 2013: 26). Mühendislik mesleğinden dolayı kamusal alana ait olan Cemil, kendi tercihiyle özel alanda yaşamaya geçiş yapmıştır. Ev, onun için bir sığınak ve kendisini, iç sesini bulduğu bir yerdir. Romanı hakkında kendisine dönüş yapmasını beklediği Editör Hanım'la hayali konuşmalarını gerçekleştirdiği ve sonrasında Nazlı'nın da içinde bulunduğu gerçek hayata dönmek zorunda kaldığı yerdir.

Cemil'in romanın sonlarına doğru özel alandan uzaklaşarak misafirliklere ve gezilere gittiği görülür. Arkadaşları İlhan ve Metin'le Ege'nin güneyinde ev kiralarak tatile giden Cemil tatil dönüşü Nazlı'nın isteği üzerine Kapadokya'yı balonla gezmek için bir yolculuğa çıkarlar. Cemil'in yeni yerleri keşfedip yeni insanlarla tanışması onun evden uzaklaşmasını

sağlar. Bozok'a göre, erkeklik kamusal ve özel alan deneyimlerini içeren ve ataerkil iktidarın hegemonyasını inşa etmeyle oluşan bir süreçtir (2009: 276). Böylece Cemil, erkeğin iktidarını kurma becerisinin etkili olduğu kamusal alana olan mesafesiyle yeni bir erkeklik inşasının yapılmasının önünü açmıştır.

1.2. Hegemonik Erkekliği Güçlendiren Bir Oyun: Futbol

Hegemonik erkeklik, bazı alanlarda ve durumlarda erkeğin iktidar olduğuna dikkat çeken bir kavram olmakla birlikte toplumun benimsediği ve takdir ettiği önemli bir erkeklik şartıdır. İdeal erkekliğin üretimini sağlayan futbol, cinsiyetçi bir spor türü olup erkek kimliğiyle özdeşleşmiştir. Çocukluktan itibaren erkeklerin ellerine bir oyuncak olarak verilen top onların erkekliğe hazırlanma aşamalarından sadece birkaçıdır. Futbol sahası erkekliğin rüştünü ispatlama mekânlarından biridir. *“Çağdaş erkekliklerin temsil edildiği ve sınava tabi oldukları alanlar, futbol sahasından tribünlere, camiden çarşıya, kahveden diskoya, okuldan askerliğe kadar zengin bir çeşitliliği barındırır”* (Selek, 2018: 28). Bu çeşitlilik içinde erkek olmaya dair roller pekiştirilerek erkeğin ait olduğu alanlar tartışmaya kapalı bir biçimde kabul edilmiştir. Cemil her ne kadar eve bağımlı olarak yaşasa da futboldan uzak durmaz. Dışarıdaki vakitlerinin çoğunu futbol oynayarak geçirir. *“Haftada bir halı saha maçlarına gitmek dışında toplu konut bölgesinde ayrılmıyordu. Maçlarda topun peşinden iştahla koşuyordu ve sanki ergenlikten bu yana ilk kez gerçek bir şeyin peşinden bu kadar iştahla koşuyordu”* (Bıçakçı, 2017: 16). Bu cümlelerden futbolun onun için her ne kadar bir tutku olduğu anlaşılabilir da Cemil'in futbol oynaması erkeklik kimliği açısından tek başına yeterli değildir. İstanbul'da romanını yayımlatmak için görüştüğü yayınevi müdürü Cemil'in futbol oynadığını öğrenince bu sporun bir erkeklik pratiği hatta zorunluluk olduğunu söyler. *“Ayrıca haftada bir halı sahada top oynuyorum. Salıları...’ diye ekledi Cemil. Müdür hangi mevkide oynadığını sordu, halı saha maçlarını ciddiye alıyor görünmek de bir şehirli erkek protokolüdür”* (Bıçakçı, 2017: 10). Cemil, sohbet arasında yayınevi müdürüne karısının çalışıp kendisine baktığını söylediikten sonra erkekliğini tehlikeye atmamak adına halı saha maçlarına gittiğini söyler. Cemil, mesleki rolünü kendi isteği doğrultusunda değiştirmiş olsa da erkeklik pratiklerinden tamamen uzaklaşmaz. Kadının aktif olduğu alanda yaşam sürmesi eril kimliğini kısıtlasa da yok edemez.

Erkeğin iktidar kurmasına yön veren futbol, fiziksel güç ve performanstan dolayı bu oyunu erkeğe uygun görünürken, kadını fiziksel olarak incinebilir ve kırılğan oluşundan dolayı bu alandan uzaklaştırır. *“Erkeklik ancak kadınlık ile karşıtlığı üzerinden var olabilir”* (Connell, 2019: 136). Cemil bu yüzden evdeki futbol maçlarını yalnız izler. Yazmaya, okumaya olan ilgisi ve yeteneği bu maçları kendince yorumlamasına da sebep olur.

Her şey anlamını yitirdiğinde, tutarlılık adına, televizyonda yayımlanan La Liga ve Bundesliga maçları da anlamını yitiriyor. İnsanların ellerini hiç kullanmayıp sadece ayaklarını kullanmaları Cemil'e çok saçma geliyor. Dokuz numaranın saçına gösterdiği özen çok saçma geliyor. Her pozisyonundan sonra, oyuncuların ve teknik direktörlerin kameranın kendilerini gösterip göstermediğini anlamak için göz ucuyla stadyumdaki dev ekrana bakmaları çok saçma geliyor ve 'Yapma bunu! Yapma bunu!' diye bağırıyor Cemil çünkü anlamsızlık ile ancak cazgır bir maç anlatıcısı olarak mücadele edilebilir, çivi çivi söker (Bıçakçı, 2017: 49).

Cemil, futbol maçlarını izleyip halı saha maçlarına gider ama iş oynamaya gelince beceriksiz olduğu düşüncesine kapılır. Sportif ve dayanıklı bir vücut yapısı isteyen futbol, erkeklerin beden yapısı üzerinden onlara bir kimlik kazandırır. Futbola olan cinsiyetçi yaklaşım

beden yapılarının zayıf olduğu erkekleri oyun dışı bırakır. Bu bedensel güce yeterince sahip olamayan erkekler ise erkekliklerinden dolayı endişe duyarlar. Cemil, bedenini tanıdığı için iyi bir futbol oyuncusu olmadığına farkındadır ama romanı yayımlanırsa bu duyguyu aşacağına ve erkeklik kimliğine dair eksiklerin mazur görüleceğini düşünür. *“Romanım basılırsa, futbol sahasında gösterdiğim beceriksizlikler belki bir uyuşmazlık mahkemesince çözüme kavuşturulabilir. Topu göğsümde yumuşatamayışım, sağ ayağımı hiç kullanmayıışım, ortalarımın berbat olması filan hepsi affedilebilir”* (Bıçakçı, 2017: 112). Cemil, hayata ve erkekliğine dair bütün beklentilerini romanının basılmasına yükleyerek kendisine özgüven aşılar.

Futbol erkeğin beden aracılığıyla iktidar kurmasını sağlar çünkü erkekler futbolun hem seyircisi hem de katılımcısıdır. Cemil, halı saha maçına yetişmek için koşuşturduğu bir gün aceleyle taksiye biner ve sonrasında kapıldığı bu telaş ona anlamsız gelir. Cemil, maçtan sonra atamadığı golleri ve gerçekleştiremediği pozisyonları düşündüğü için uyuyamaz. Homosoyal bir alan olan futbol aktif bir bedensel performans gerektirdiği için erkekler arası rekabeti de güçlendirir. Cemil, erkekliği adına bu rekabet durumunu önemsemese de futbolu yakından takip eder. *“Maçta yapamadığı şeyi yarı uyanık zihninin içbükey sahasında yapmayı tekrar tekrar denedi. Yine olmadı yine olmadı. Topu her seferinde rakip takımın gençliğinde lisanslı boks yapmış orta saha oyuncusuna kaptırıyordu”* (Bıçakçı, 2017: 145). Erkeklik pratiklerinin sınırları bir alan olan futbol, Cemil’in zihnini de meşgul etmiştir. Bawer Çakır, ilk maça çıktığı futbol macerasını anlatırken, toptan korktuğu için topa vurmadığını, topun suratına gelecek endişesiyle yüzünü kapattığından söz eder (Karakaş, 2013: 18). Bu tarz korkularla girilen futbol sahasında erkeklerin korkusuz ve güçlü görünme çabaları yine ataerkil ideolojinin isteği doğrultusunda gerçekleşir. Futbol, eve olan bağımlılığının aksine Cemil’in erkekliğini tamamlaması için gerekli bir adımdır.

1.3. Erkeklik, Yazarlık ve Endişe

Toplumun kabul ettiği rollere göre yazarlık ve dil erkeğe ait bir alandır ve erkek burayı kendisini gerçekleştirmek adına istediği gibi kullanma özgürlüğüne sahiptir. Kadının kendisine dair söz hakkının çok sonradan elde etmesi dilin eril bir tarafının olduğunu göstermektedir. Kadının kamusal alana çıkmasıyla birlikte eril dil zarar görse de tam olarak yıkılmaz. *“Konuşan kadın özellikle kamusal alanda konuşan kadın, hep öznellik ile nesnellik arasında, sözün sahibi olmak ile söz tarafından sahiplenilmek arasında kalmış, kendi içinde, kendine karşı bölünmesi gerekmiştir”* (İrzik ve diğerleri, 2017: 9). Kadının yok sayılması ve görmezden gelinmesi tarih boyunca erkeği görünür kılmıştır. Kelimelerin ve sözün hâkimi erkekler olmuş, böylece de yazarlık mertebesi onlara ait bir alan olarak çizilmiştir. *“Bütün bir edebiyat geleneği içinde erkek yazarların hem sayısal açıdan hem de otorite açısından üstünlüğüne, kadın yazarların sonradan gelmişliğine, kenarda kalmışlığına kural dışılığına yer verilir”* (İrzik, ve diğerleri, 2017: 9). Kadın ve erkeğin arasındaki bu fark, *Sinek Isırıklarının Müellifi* romanında, Cemil’in geçirdiği yazarlık süreci ve romanını yayımlatmak için verdiği çabayla netleşmektedir. Dile hâkim olması yönünden Cemil’in toplumsal cinsiyet normlarına erkeklik kimliği açısından uyum sağladığı görülmektedir. *“Dilin belli bir gücü vardır. Dil, egemenlik kurma araçlarından birisidir. Üst konumundaki kişilerce özenle korunur; çünkü dil, onların üstünlüklerini korumalarını sağlayan yollardan birisidir”* (Rowbotham, 1998: 57). Cemil de kullandığı bu yolla birey ve erkeklik kimliğini yazdığı roman aracılığıyla inşa etmeye çalışır. Sürekli Editör

Hanım tarafından yazdığı romana dönüş bekler. Gerçeği ve kurmacayı karşılaştıran Cemil: *“kitaplar bir bakıma başarılımış, tamamlanmış şeylerdir. Oysa hayat başarısız ve tamamlanmayan şeylerle doludur”* (Bıçakçı, 2017: 10) diye düşünür. Yazma süreci, Cemil’in gerçeklikle olan bağını iyice zayıflatır. Dünyada sadece Nazlı olduğunu düşünse de onun da gerçek olduğundan zaman zaman şüphe duyar. Cemil okuduğu şeylerden etkilenerek gerçek ve kurguyu karıştırır. Böylece okuduğundan etkilenme probleminin sadece kadınlara ait olmadığı görülür. Nurdan Gürbilek, roman yazarının eril yani etkileyen, okurununsa kadın yani etkilenen olduğunu söyler (2016: 33). Cemil’in edebiyata olan tutkusu yazma süreciyle birlikte okumakla da devam ettiği için hem etkileyen hem de etkilenen konumundadır. Cemil, yazdıklarını bir gün Nazlı’ya okutur. Nazlı: *“Okurken yere yakındım ama yine de uçar gibiydim”* (Bıçakçı, 2017: 18) der. Nazlı, Cemil’in yazdıklarından etkilendiği için ağlamaya başlayınca Cemil de dayanamaz ve onunla birlikte ağlar.

Annesini küçük yaşta kaybeden Cemil bu dayanılmaz acıyla baş etmenin yolunu yazmakta bulur. Eksiklikten doğan bir yazar olma fikri Cemil’i rahatlatır. Dünyanın acısından yazarak kurtulmaya çalışan Cemil, *“Bir zamanlar hissettiği bir yoksunluğu sözcüklerle aşma, karşısında kendisini eksik hissettiği bir dünyaya sözcüklerle egemen olma isteğindedir”* (Gürbilek, 2016: 36). Cemil’in dünyayı ve benliğini aşma isteği ona okumanın yeterli gelmediği zamanlarda ortaya çıkmış ve kendisini yazarak var etmeye çalışmıştır. Yazma edimi onu yoktan var eden bir süreçtir. Varlığını yazmaya bağlı kılarak devam ettirmesi, dünyayı yaşamak için anlamlı kılar. Şiir yazmayla ilgili Cemil, *“Kalemi eline alan insan varını yoğunu ortaya koymak zorundadır, sonunda bir deri bir kemik kalıverir dünyanın ortasında”* (Bıçakçı, 2017: 75) der. Yazarlık ve yazı Cemil’in umudunu bağladığı her şeyidir. Yazdığı romanıyla bağının bu derece güçlü olması Cemil’in hayata karşı daha ümitli bakmasını sağlar. Cemil, romanını kendisi için bir dayanak olarak görür. Romanına hem varoluşuna katkıda bulunduğu için hem de erkeklik kimliğini daha takdir edilebilir kılacağını düşündüğü için çok güvenmektedir. Cemil’in hayatında yazının yeri olmazsa kendisini işe yaramaz biri olarak görür ve bütün beklentilerinin farkındadır. *“Ayrıca, romanım basılırsa, daha çekici bir erkek olabilirim. Bir kitaptan ne çok şey bekliyorum, değil mi Editör Hanım, tıpkı bir kadından beklediğim gibi”* (Bıçakçı, 2017: 112). Cemil erkeklik hâllerinin oluşumunu ve varlığını yayımlanmasını beklediği romanına borçludur. Romanın basılma süreci her ne kadar onu endişelere boğsa da bekleme esnasındaki umudu kayda değerdir. *“Yazmak bir bakıma anlatılmaya değmez olanı anlatmaktır. Böylelikle anlamsız olanı anlamlı kılmaya cüret etmektir”* (Bıçakçı, 2017: 59). Romanından beklediği olumlu haber ona hayatta tutunması için bir dayanak olur. Cemil’in romanından bekledikleri hayattan beklediklerinden çok daha büyüktür. Kurduğu sözcük dünyası ve kurmacanın onun kendi sesini bulmasına yardımcı olacağını düşünür. Gürbilek’e göre yazar olmak demek yitirilen bir sesi yeniden yaratmak demektir (2016: 41). Kaybolan sesinin peşinde olan Cemil’in bu sesi tam olarak yakaladığı söylenemez. Romanın sonunda Cemil’in beklediği telefon gelir ve Editör Hanım üslubunun iyi olduğunu ama romanın ana karakteriyle ilgili eksikleri olduğunu söyler. Cemil duyduklarına her ne kadar üzülse de beklentisine bir karşılık gelmesi onu rahatlatır ve bu şekilde yaşamına devam eder.

1.4. Eril Çemberin Dışında Kalan Erkeklikler Kurgusu

Toplumun kalıp yargıları erkeğin güçlü, bağımsız, zengin ve aktif hareket etmesini öngörmüştür. Bu özelliklerin dışında kalan erkekler ise iktidarlarının yaşadığı tehlike tarafından

tehdit edilirler. Ataerkil ideoloji, erkeğe yaptığı muamelelerle erkeğin ‘erkek’ gibi olmasını isteyerek kadına benzeyecek her türlü davranıştan onları uzak tutar. Erkeklikler kurgusu babadan oğula devredilen bir miras olduğu için birbirilerinin soyuna benzemeyi de içerir. “*Babası cevap vermiyor; Cemil de ısrar etmiyor. Baba oğul başları önde. Acıklı bir soyaçekim tablosu*” (Bıçakçı, 2017: 7). Cemil’in babasına benzemesi ataerkil sistemin istediği, onay verdiği bir durumdur. Eril toplumsal cinsiyet normları, erkekleri her ne kadar avantajlı gösterse de erkekler de en az kadınlar kadar ezilip hor görülmüştür. Sistemin dayattığı yasalar, onları aşağılayarak bir erkeklik krizinin başlamasına yol açmıştır. “*Tarihin görünen öznesi erkektir. Bu nedenle genel ve özel alan arasındaki ilişki ve hiyerarşi açısından aktarılan bilgi erkeklerin algılayışlarını yansıtır*” (Demez, 2005: 21). İtibar ve eril tahakkümle yoğrulmuş erkeklik hâllerinde meydana gelebilecek olan en küçük sökük erkeği doğrudan eril çemberin dışında bırakacaktır. Tarihin erkeklerden bahsetmesi bütün gözleri onların tarafına çevirmiştir. Bu yüzden erilliği tehdit eden her davranış onları dezavantajlı konuma sokmuştur.

Erkekler ataerkil sistemin içerisindeki diğer erkeklerle kıyaslandıkları için onlarda yetersizlik ve aşağılık hissi uyandıran kişiler hemcinsleridir. “*Erkek iktidarının asıl mahkûmu erkektir*” (Atay, 2004: 26). Kadının karşısındaki üstünlüğü her ne kadar doğuştan verilen bir özellik olsa da erkekler karşı kurulan hâkimiyet güç mücadelesiyle kazanılır. Cemil erkekliğinin İstanbul’daki yayınevi müdürüyle konuşurken kırıldığını hisseder:

Müdür konuşurken Cemil kendisini iş başvurusunu yapmaya gelmiş genç ve sümsük biri gibi hissetti, yıllar önce yaptığı sinir bozucu iş görüşmelerini hatırladı. İcini bir bozgun duygusu kapladı. Saçmalık! Bacak bacak üstüne atayım, kolumu şöyle koltuğun arkasına koyayım da rahatlayayım diye düşündü. (Bıçakçı, 2017: 9)

Cemil, kendisinden statü olarak yüksek bir konumda yer alan başka bir erkeğin karşısında tedirgin hisseder. Yayınevi müdürünün varlığı ona orada bir rekabet alanı açar. Gönül Demez’in aktarımına göre, klinik psikolog olan Alon Gratch, erkeklerin yedi tane temel özelliğini saptar: Bunlar utangaçlık, duygu yokluğu, güvensizlik, kendini karşıdakinin odağı yapma, saldırganlık, korku (başarısızlık) ve cinselliktir (2005: 120). Kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet normlarından bazılarının erkek davranışlarında olması şaşırtıcı değildir çünkü erkekler kendilerindeki bu duyguları saklayarak toplumun beklentilerine göre şekil almaya alıştırmışlardır. Cemil, yayınevi müdürü karşısında sürekli kendisini kontrol etmek zorunda hisseder. Onun yaptığı şakalara gülmek için kendisini tutar çünkü yaşını başını almışlık hâli bu gülme eylemini gerçekleştirmesine izin vermez. “*Cemil artık müdürün bundan sonraki şakalarına gülmeyeceğine dair kendi kendine söz verdi: “Karahindiba tohumu değilsin, kırk beş yaşında bir adamsın*” (Bıçakçı, 2017: 11). Belirli yaşlara göre kadın ve erkeğe çeşitli sorumluluklar yükleyen toplumsal cinsiyet rolleri Cemil’in gülmek istemesini yaşıyla sınırlandırır. Cemil sadece hemcinsleri karşısında değil, kadınlar karşısında da ezik ve aşağılanmış hisseder. Alt dairedeki komşusu Cemil’in banyosunun akıttığına dair şikâyette bulununca Cemil, kadınla birlikte banyoya bakmaya gider ve bir taburenin üzerine çıkar. Bu görüntü kadınların gözünde komik bir hâl alır. “*Taburenin üzerinde bir erkek ve onu seyreden üç kadın. Hayatın sirk gibi görüldüğü eğlenceli bir an. Zıpla Cemil*” (Bıçakçı, 2017: 33). İş bölümündeki tamir ve tesisat işlerinin erkeğe özel bir alan olması kabul edilmiş bir toplumsal cinsiyet rolüdür. Cemil vaktinin büyük bir bölümünü özel alanda geçirdiği için kadınların gözü önünde boruları tamir etmesi onlara gülünç gelir. Cemil’in tabure üzerindeki hâllerinin bir

erkekten çok hayvana benzetilmesi onun kusurlu bir erkekliği olduğuna dikkat çeker. Yeteri kadar gücü ve itibarı olmayan erkekler kendileri için tasarlanmış rollerinin dışına atılırlar.

Eril toplumsal cinsiyet normlarına göre akli ve parayı temsil eden erkeğin bu yönlerinden dolayı kadını koruyup kollaması gerektiği düşünülür. Evi geçindirmek için para kazanan erkek, kadından önde olacak şekilde kimlik üretimine katkıda bulunmuştur. Bu üretime ters düşen erkekler, ataerkil sistem tarafından görmezden gelinerek eril değerlerin dışında bırakılırlar. Cemil'in mesleki anlamda iş hayatının olmayışı, evde bulaşık, çamaşır, yemek gibi işlerle uğraşması ve erkeğe ait bütün sorumlulukları Nazlı'ya yüklemesi toplumsal cinsiyet normlarının eleştirdiği bir durumdur. Karşılıklı rol değişimi Nazlı ve Cemil'i daha özgür bir konuma taşırsa da Nazlı'nın sorumluluklarının arttığı da görülmektedir. Erkeğin eril gücü temsil etmesi ise onun sorumluluklarını ağırlaştırmaktadır. Nazlı bazen Cemil'in sorumluluğunu taşıdığı için isyan eder. *“Nazlı hekimlikten, hastane ortamından, susmak zorunda olmaktan ve Cemil'in sorumluluğundan usandığında, bu kederli palyaçonun hayatını mahvettiğini düşünüyor, ona kızıyor, ondan uzaklaşıyordu”* (Bıçakçı, 2017: 28). Nazlı, kadına uygun görülen rollerin dışına çıkararak erkekten yapılması beklenen sorumlulukları her ne kadar yerine getirse de bu durum onun sinirlerini bozar fakat Cemil, ona gerekli desteği vermekten geri durmaz.

Cemil'in içindeki eziklik duygusu sebepsiz yere ortaya çıkarak onu zaman zaman yoklar. Kendisini kederli bir palyaço gibi hisseden Cemil, Nazlı'ya göre daha kırılgan ve duygusal bir yapıdadır. Nazlı ise bu özelliklerin Cemil'de yoğun bir şekilde bulunmasına tahammül edemez. Nazlı, isminin taşıdığı hassasiyeti bile gösteremez. Evelyn Fox Keller, birçok psikanalistin erkek çocuklarda toplumsal cinsiyet kimliği hissini kız çocuklara nazaran her zaman daha kırılgan olma eğiliminde olduğuna inandığını söyler (2016: 115). Nazlı, Cemil'in hayatına sanki onu rahatlatmak için görevlendirilmiş bir melek gibidir. Cemil'e göre daha soğukkanlı ve dayanıklı bir yapı sergiler. Onun kendisini pasif hissettiği zamanlarda ona destek olan Nazlı en gülünç zamanlarında bile Cemil'le alay etmez. *“Değişmeyi uman biri dışardan gülünç görünür. Nazlı gülemeyecek kadar çok seviyordu Cemil'i”* (Bıçakçı, 2017: 110). Kapadokya'ya gezmeye gittikleri bir gün Cemil balondan korkar ve Nazlı'nın varlığı onun bu korkuyu yenmesini sağlar. Cemil, Nazlı'nın verdiği güven sayesinde kalabalıklar ve yabancı insanlar arasında kalmayı başarır. Romanıyla ilgili olumsuz dönüş aldığı ilk Nazlı'yı arayan Cemil Nazlı tarafından teskin edilir. *“Nazlı, çocuğunun hastalanmasına veya düşüp bir yerini incitmesine üzülen ama için için de sinirlenen bir annenin titrek sesiyle konuştu”* (Bıçakçı, 2017: 166). Nazlı, Cemil'e her yönden varlığını hissettirerek çocuğunu koruyup düşünen bir anne gibi sarılmıştır. Bu da Nazlı'nın eril sorumluluklar yüklediğini ve gücün onun elinde olduğunu göstermiştir. Nazlı bu gücün bir büyük bölümünü para kazanarak sağlamaya çalışmıştır.

Paranın erkeğe ait olması, erkek ve para eşleşmesinde güç ve erillik gibi çağrışımlar oluşturur. Buna karşın, kadının paraya sahip olma isteği toplumca yadsınır ve mizah konusu edilir. Bu nedenlerle, paraya sahip olmayı arzu etmek, kadınlarda utanç, eziklik, suçluluk duygularıyla yaşanır (Navaro, 2018: 78).

Nazlı, evlilik hayatını sürdürmekten ziyade çocuk büyüten onun sorumluluklarını alan bir anne gibidir. Cemil'in kaygılarını, beklentilerini ve korkularını onunla birlikte idare etmeye çalışır. Onun mutluluğunu göz önünde tutarak Cemil'in işinden istifa edip evde yaşamasına da razı gelir. Ataerkinin kadına uygun gördüğü davranışları Nazlı yerine Cemil taşır. Demez,

kadınlara özgü özellikleri güçsüz, kabullenici, kararsız, başarı peşinde koşmayan, bağımlı, çaresiz, edilgen, erkeğine bağlı ve değerlerin taşıyıcısı olarak sıralar (2005: 35) Sayılan özelliklerin büyük birçoğunu ise Cemil taşır. Yayınevi müdürü Cemil'in yaşının kırk beş olmasından dolayı çocuk sahibi olup olmadığını sorar. Cemil buna karşılık çocuk istemediklerini söyleyerek işin içinden çıkmaya çalışır. Nazlı'nın daha Cemil'i bir küçük çocuk gibi büyütme çalıştığı görülünce bu istek Nazlı açısından da çok mantıklı görülür. Nazlı, toplumun onlar için koyduğu kurallara karşı görüşte olduğu için Cemil'den bir adım önde olması onu rahatsız eden bir durum değildir. Karşılıklı rol değişimine rağmen kadın ve erkeğin mutlu bir hayat sürmesinin mümkün olduğu görülmüştür. Cemil her ne kadar aşk duygusunu yeniden yaşama hevesiyle dolu olsa da Nazlı'ya olan sevgisi şüphe götürmezdir. Pierre Bourdieu, aşkı eril tahakküm yasasının devasa bir istisnası ya da şiddetin askıya alınması hâli olarak görür (2018: 136). Aşk duygusu Cemil ve Nazlı'nın hegemonyanın dışına çıkmalarında yapıcı bir işlev görmüştür.

1.5. Erkeklığın Kırılınan Zemini: Kadın ve Cinsel Yaşam Bağlılığı

Cinsellik, erkeğin erilleşebilmesi ve egemen sistemde pay edinmesi için gerekli görülür. *“Erkeklerin baskın olarak oluşturdukları düzenin bu kadar egemen olmasının önemli sebeplerinden biri olan cinsellik, erkeklığı gösterme gücü, erkek olma yeterliliği ve kadınlar tarafından tercih edilme durumu açısından bir zorunluluk olarak görülmektedir”* (Tatlı, 2020: 128). Devam eden bir cinsel yaşam erkeğe özgüven aşılayan ve onu iyi hissettiren bir durumdur. Cinsel yaşamın kaybedildiği durumda duyulan kaygılar, eril normlar açısından sancılı görülür. *“Erkeklik veri değil kazanılan, kaybedilme tehlikesi her an var olduğu için nihai olarak asla edilmeyen bir statüdür. Böylece bir erkeğin erkeklığını ispatlaması, erkeklığını kaybetmeyle ilgili sürekli bir kaygıyı beraberinde getirir”* (Kandiyoti, 2019: 82). Erkeklerin erkeklığını kaybetme korkusunun azaltılması için cinsel yaşama erkekle birlikte kadın da dâhil edilir. Cinsellik söz konusu olduğunda erkeklik hegemonyasının kadınlar üzerine kurulması, her iki cinsin birbiriyle etkileşim hâlinde olmasını sağlamıştır. Sözalan'a göre, kadın varlığı, imgesi, erkeğin toplumsal ve cinsel kimliği açısından temel işlev görür (2017: 263). Kadın, erkeğe cinsel bir yaşamının ve içgüdülerinin olduğunu hatırlatan bir figürdür. Cemil, babasının hastalığı sürecinde hastanede onunla kaldığı zamanlarda baba-oğul hekimlerin iyi olmasından ziyade onların güzel olmasını düşlerler. *“Kadınlardan ne çok şey istiyoruz, diye düşünüyor Cemil. Bizi affetsinler, bize memelerini gösterversinler ve ölümsüzlük versinler”* (Bıçakçı, 2017: 7-8). Erkeğin kadından cinsel yaşamı talep etmesi, hem gerçek yaşam hem de hayaller yoluyla mümkündür. Cemil, babasının öldüğü gün hastanede hekim olan Nazlı'yı hayalleri aracılığıyla düşleyerek arzulamaktadır. Ölüm acısı onun cinsel arzusuna baskın gelmez. Tanıl Bora ve Aksu Bora, moderniteyi “baba”nın yası bile tutulamayan kaybıyla bağlantılı bir erkeklik krizi olarak düşünür (2015: 177). Sosyal medya hesapları ve medya iletişim araçları, kadını, erkeği ve cinsel yaşamı daha göz önünde kılmıştır. Böylece modern dünya insanların gerçek dünyalarına nüfuz ederek onların duyguları olması gerektiği gibi yaşamalarına engel olacak bir pozisyona gelmiştir.

Cemil, başta Nazlı olmak üzere bütün kadınları kendi dünyasında bir hayal olarak var eder. O, yazarlık için düşlediği hayallerde bile kadınlara yer verir. *“Kendine geldiğinde çırılçıplak suya dalan güzel bir kadının ayağındaki halhalkın parıltısı hâlâ gözünü kamaştırıyordu. Kadını kaybetmemek için elleriyle gözünü kapadı, sonra oturup hüüngür hüüngür*

ağladı” (Bıçakçı, 2017: 66). Cemil’in düşlediği kadınların yok oluşu onu içten içe ağlatır çünkü kadınsız bir dünya hayâl edemez. Hayâlde ve düşüncede var olan kadınlar, Cemil için bir bağımlılık hâline dönüşür. Cemil, sarhoş olduğu bir gün, “*Nazlı’yı düşünüyor. Dudaklarını düşünüyor ve teninin su gibi. Yavaş giden bir tekeden eğilip parıltılı suya elini daldırırsın, yumuşacıktır, etrafını sarar ama yine de dışına atar Nazlı’nın teni seni*” (Bıçakçı, 2017: 86). Bu hayâl sonrası Nazlı’yla Cemil ilk cinsel birlikteliklerini yaşar. Cemil en üzgün ve kırılğan zamanlarında, babasının ölümünden sonra, Nazlı’dan manevi destek gördüğü için onu ruhen de kendisine yakın hisseder. Cemil, hem bu destekten dolayı hem de Nazlı’nın onda uyandırdığı cinsel duygular için ona minnet duyar. Babasının ölümüyle kimsesiz kalan Cemil, Nazlı’nın şefkatli kollarında çocuk yaşta kaybettiği annesinin sıcaklığını duyar ve onu alıp çocukluğunun savunmasız zamanlarına taşımak ister. “*Cemil, Nazlı’nın üzerini kapamak istiyor, onu masa altlarında, divan diplerinde yastıklarla, çarşafarla kurduğu çocukluğunun küçük evine almak, o derme çatma mutluluğun altına almak istiyor. Bir daha hiç bırakmamak istiyor*” (Bıçakçı, 2017: 87). Kendi varlığıyla Nazlı’nın varlığını birleştirmek isteyen Cemil, Nazlı’yla geçmişe yani çocukluğuna ve masumiyetine dönmek ister. Romanın ismine gönderme yaptığı beş yaş çocukluk anısında, Cemil, anne ve babasıyla birlikte sünnet olmaya giderken korkudan annesinin elini tutar. Babası ise onu sakinleştirerek hiç acımayacağını söyler: “*Sinek ısırığı gibi bir şey hissedeceksin*” (Bıçakçı, 2017: 129) der. Bu anısını hatırlayan Cemil, “*ben sinek ısırıklarının müellifiyim*” (Bıçakçı, 2017: 129) yakıştırmasını editörle konuştuğu bir zamanda kullanır. Cemil, sünnet olmaktan korktuğu vakit annesinin şefkatli bağrına sığınır. Onun kaç yaşında annesini kaybettiğinden romanda bahsedilmez ama yaşının küçük olduğu bilinir. İlyasoğlu, erkek çocuğunun kadınlar dünyasına doğduğunu ve bu dünyada olan varlığının anne karnının sıcaklığından ergenlik çağına kadar devam ettirdiğini söyler (2015: 81-82). Annesinin sıcak dünyasında var olamayan Cemil, taşıdığı yoksunluktan dolayı etrafındaki bütün kadınları bir şekilde arzular. Nazlı’yı içine alma isteğini doğuran bu arzu da erkek kimliği açısından sakıncalı gözükür. “*Erkek kendini bağımsız bir varlığa dönüştürmek için kadından bağımsız olmalıdır*” (Demez, 2005: 88). Cemil, Nazlı da dâhil olmak üzere bütün kadınlara, gerçek ve hayali olmak üzere bağımlı bir şekilde yaşar.

Cemil, arkadaşı İlhan’ın karısını aldattığını öğrenince içinin âşık olma isteğiyle dolduğunu fark eder. Cemil, kadınların bedenlerinde bir anlam aramadan ya da onlara cinsel arzu duymadan da bağlanmanın kişide âşık olma ihtiyacı yarattığını bilmez. Göz teması kurduğu kadınlar bile onun cinsel içgüdülerini harekete geçirir. Sanki bütün kadınlar Cemil’in erkeklik dünyasında haz uyandırmak için yaratılmıştır. Komşu dairesinde oturan yaşlı kadının torunu Berkan, sevgilisini Cemil’le tanıştırmak için onun evine giderler. Cemil, Şeyda’yla yalnız kaldığında sanki cinsel dürtüleri olmadan ona bakmanın imkânsız olduğunu düşünür. “*Bir an nabzının erkekliğinde attığını hissetti. Kızla bu kadar baş başa kalmaktan rahatsız oldu*” (Bıçakçı, 2017: 108). Bu rahatsızlıktan sonra Cemil kadınlara karşı beklentisinin cinselliğin ötesine geçmediğini anlar. Kadınlara karşı aşk ve sevgi duymak isteyen Cemil Nazlı’nın onun dünyasındaki yerini düşünerek kadınlara duygusal anlamda da bakılabileceğini ve onların sevilebileceğini hisseder. Cemil’in karısı Nazlı’yla yaşadığı ilişki, sevgi ve cinselliğin bütünleştiği bir hâle bürünür. Daş’a göre, cinsellik kişinin psikolojik sağlığı açısından çok önemlidir. Kişinin sevildiğini, sayıldığını, dokunulmak istenildiğini ve beğenildiğini hissetmesini sağlar. Suçlanacak, utanılacak bir yaşantı değil aksine kişileri

birbirine yaklaştıran, paylaşımı arttıran, ilişkileri zenginleştiren bir yaşantıdır (2010: 68). Aşk ve sevgi gibi duygularla birlikte yaşanması beklenen cinsellik kişilerin ilişkilerindeki bağı ve iletişimi gclendirmektedir. Cemil cinsel yaşantısında ve hayallerinde eksikliğini duyduğu bir duygu olan aşkı arar. Bu eksikliği Nazlı'yla giderir gibi görünse de yeniden aşık olma isteğinden bir türlü vazgeçemez. Romanı için sürekli iletişimde bulunduğu Editör Hanım'dan etkilenen Cemil yeniden aşık olma duygusuyla baş başa kalır. Sonuç olarak cinsel arzuların Cemil'i tatmin etmediği, duygulardan doğan iletişimin onun için daha doyurucu ve değerli olduğu görülür.

Sonuç

Duygu, görüntü ve davranışların kadın ve erkek üzerinde norm hâline geldiği toplumsal cinsiyet yasaları, bireyin bunlara göre hareket etmesini bekler. Bu rollerin her iki cinsi de olumsuz etkilediği erkeklik çalışmalarının artmasıyla daha görünür olmuştur. Erkek, kadın üzerinde iktidar kurarken diğer yandan ataerkinin kuralları gölgesinde yaşam sürmektedir. Onların daha esnek, duygularını daha rahat belli edecekleri bir dönüşüm ise son zamanlarda daha gözle görülür olmuştur. 2000 sonrası edebiyatın önemli yazarlarından biri olan Barış Bıçakçı başta bu incelemeye konu olan *Sinek Isırıklarının Mellişi* romanı olmak üzere kurguladığı erkek karakterlerle yeni bir erkeklik inşası gerçekleştirmiştir. Romanın başkarakterleri olan Cemil, ataerkinin katı kurallarıyla yoğrulmuş 'erkeklik' kavramını sergilediği davranış, düşünce ve erkeklik hlleriyle daha esnek bir konuma getirmiştir. Cemil erkeklere ait olan kamusal alana ıkımayarak, yemek yapmaya ve yazıya olan bağımlılığıyla, duygusal ve kırılğan yönleriyle erkeklik kimliğinin tanımlayıcı bütün özelliklerinin dışındadır.

Bu çalışmada edebiyat ve roman aracılığıyla kurgusal bir erkek karakterin bütün o kalıp davranışların dışında nasıl bir yaşam sürdüğü çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Kadınlar için tasarlanmış özel alanın artık erkekler tarafından da istila edildiği, erkeğin evde oturup kadının dışarıda çalışıp para kazandığı, hegemonik erkekliğin bir göstergesi olan futbolun onlar için cinsiyetçi bir spor türü olmadığı buna benzer daha birçok mesele Cemil'in erkeklik dünyasındaki yankıları olarak alışmada yerini almıştır. Cemil, i dünyası ve sosyal hayatı arasında yaşadığı atışmalarla ataerkin toplumdaki erkeklik dnşmnn tipik rneklerinden biri olmuştur.

Extended Abstract

Gender is the name given to all attitudes and behaviors determined by and constructed by the patriarchal society, apart from being male and female. Men and women have been constantly taught how to act within the social structure from infancy to adulthood. The roles assigned to the gender determined by the sex chromosomes and hormones constitute the gender, which has led to inequality between men and women and has put women in a disadvantaged position. Within the patriarchal system, men have been seen as the sole owners of power, success and power since birth and have struggled not to lose these characteristics. Patriarchy, based on the contempt of women, sees men as the continuation of the lineage and the sole owner of the inheritance. Men, on the other hand, have become tired of carrying the burdens of masculinity, having to constantly struggle in order not to lose this privileged position given to them. While men strive to exist within this system, they are often aware that exhibiting the behavior expected of them destroys them physically and spiritually. The efforts of men to

become stronger, more successful and richer have shown that the construction of masculinity is an overwhelming and exhausting process. The fact that men's violence is primarily directed against their own identity rather than against women, nature and children has become possible with Critical Masculinity Studies, which reveal their processes of domination. Thanks to these studies, it has been clearly seen that men are also oppressed, and if they cannot fulfill masculinity rituals, they are bullied by their fellow men and become the subjects of violence. Living in patterns shaped by patriarchy outside one's own self has become a violence that crushes masculinity. Recent research, theses, and published stories and novels have shown that masculinity has undergone a transformation and become more tearful and fragile. It has been observed that men act more liberally by acting outside the roles imposed on them. Men who behaved comfortably within the system no longer thought about the danger of being thrown out of this system and started to build a new identity and self. The reason why women's studies and feminism offer more studies and masculinity is a late-named field is the fear of revealing the fragile aspects of masculinity. Accepting that men are oppressed by cultural practices has become the first condition for healing them and accepting them in all their states.

In this study, Cemil's masculinity identity was closely examined in Barış Bıçakçı's novel *The Sinek Isırıklarının Müellifi*, published in 2011, and it was seen that she built a masculinity identity without being trapped by the rules of the patriarchal system. The inner world of Cemil, who has unspoken, hidden and uncompromising masculinity characteristics, was very important for the study. Although Cemil's masculinity is closer to feminine roles, it poses a danger to the construction of masculinity. While Cemil lives a homebound life, his wife Nazlı works. The obvious change of gender roles in this novel is an example of men's inability to benefit from patriarchy. Cemil chooses a private area so that he can perform the acts of writing and reading more comfortably. Private space is a symbol of passiveness and passivity for men. The fact that the masculine identity is coded as free and Cemil's feeling of belonging to the home environment that restricts his freedom means feminization in him. Cemil cannot be alone with his masculinity in the public space. He acts under the protection of his wife and feels safe next to his wife. Nazlı wants Cemil to live in safety and peace and often treats him like a child. In the novel, Nazlı plays the role of the woman who spoils Cemil, calms him down and flatters him by reading his writings. The place of women in men's lives is seen in the relationship between Nazlı and Cemil. Although Cemil did not carry out the practices necessary for the ideal model of masculinity, his interest in football took him away from home for a short time and included him in the world of masculinity. While Cemil completely turned his back on his masculine identity, he put his feminine features against his masculine identity. Cemil is far from being a man who will take care of the family, work and bring money home. Seeing each of the masculinity experiences in Turkey as a role model provides many images about them. Even though Cemil questions his masculinity from time to time, he finds it more comfortable to leave his job and just write, cook and watch daytime TV series at home. He behaves as he feels comfortable and free, not as society expects him to. Even though he was coded as a loser within the patriarchal system, revealing his feelings along with masculinity studies showed that men are not just about power. Just as women are marginalized, men who cannot benefit from the patriarchal system are coded as other and subaltern men. Literature and masculinity studies have shown that gender has various pressures not only on women but also on men. Perhaps

what needs to be done here is for men and women to unite and fight patriarchy. Both genders must stretch their roles and seek ways to rebel against the system that restricts and ignores them, in order to create free spaces for themselves without fear of exclusion and violence. Society should aim to reduce the number of unhappy men and confront fragile men by embracing different masculinity models such as Cemil, whose example is given in this study. One of the main purposes of this study was to prove the existence of men who express their emotions and turn their backs on the ideal of being a strong man.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp tüm sorumluluk çalışmanın yazarına aittir.

Ethical Approval: The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In the case of a contrary situation, Artvin Coruh University International Journal of Social Sciences has no responsibility, and all responsibility belongs to the study's author.

Kaynakça

- Atay, T. (2004). Erkeklik en çok erkeği ezer. *Toplum ve Bilim*, 101, 11-30
- Berktaş, F. (2018). *Tarihin cinsiyeti*. Metis Yayınları.
- Berktaş, F. (2019). *Tek tanrılı dinler karşısında kadın Hristiyanlıkta ve İslamîyette kadının statüsüne karşılaştırmalı bir yaklaşım*. Metis Yayınları.
- Bıçakçı, B. (2017). *Sinek ısırtıklarının müellifi*. İletişim Yayınları.
- Bora, T. ve Bora, A. (2010). Bir erkeklik fantezisi: kurtlar vadisi. S. Coşar, A. Özman (Ed.), *Milliyetçilik ve toplumsal cinsiyet edebiyat, medya, siyaset (175-193)* İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P. (2018). *Eril tahakküm*. (B. Yılmaz, Çev.). Bağlam Yayınları.
- Bozok, M. (2009). Feminizmin erkekler cephesindeki yankısı: erkekler ve erkeklik üzerine eleştirel incelemeler. *Cogito*, 58, 269-284.
- Connell, R. W. (2019). *Erkeklikler*. (N. Konukcu, Çev.). Phoenix Yayınları.
- Daş, C. (2010). Suçluluk, utanç ve cinsellik: niçin baktın bana öyle?. *Psikeart*, 9, 62-68.
- Demez, G. (2005). *Kabadaydan sanal delikanlıya değişen erkek imgesi*. Babil Yayınları.
- Demir, M. (2013). Çevre olarak konumlandırılmış kadını ve doğayı birlikte düşünmek: *Ekofeminizm*. Doğu Batı, 63, 11-43.
- Gürbilek, N. (2016a). *Kör ayna, kayıp şark*. Metis Yayınları.
- Gürbilek, N. (2016b). *Ev ödevi*. Metis Yayınları.
- İlyasoğlu, A. (2015). *Örtülü kimlik islamcı kadın kimliğinin oluşum öğeleri*. Metis Yayınları.
- Kandiyoti, D. (2019). *Cariyeler, bacılar, yurttaşlar kimlikler ve toplumsal dönüşümler*. Metis Yayınları.
- Karakaş, B. ve Çakır, B. (2013). *Futbol, eşcinsellik ve Halil İbrahim Dinçdağ'ın hikayesi erkeklik ofsayta düşünce*. İletişim Yayınları
- Keller, E. F. (2016). *Toplumsal cinsiyet ve bilim üzerine düşünceler*. (F. B. Aydar, Çev.). Metis Yayınları.
- Kılıç, E. Z. (2017). Kırın kabuklarınızı. *Psikeart*, 50, 16-19.
- Navaro, L. (2018). *Tapınağın öbür yüzü*. Remzi Kitabevi.
- Öğüt, H. (2017). Erkek olmak: büyük imkânsızlık. *Psikeart*, 50, 72-79
- Parla, J. (2017). Kadın eleştirisi neyi gerçekleştirdi?. S. Irzık, J. Parla (Ed.), *Kadınlar dile düşünce edebiyat ve toplumsal cinsiyet (15-33)* İletişim Yayınları.
- Rowbotham, S. (1998). *Kadın bilinci, erkek dünyası*. (Ş. Alpagut, Çev.). Payel Yayınları.

- Selek, P. (2018). *Sürüne sürüne erkek olmak*. İletişim Yayınları.
- Sözalan, Ö. (2017). Anayurt oteli'nde geceleyen kadın. S. Irzık, J. Parla (Ed.), *Kadınlar dile düşünce edebiyat ve toplumsal cinsiyet* (251-274) İletişim Yayınları.
- Tatli, M. (2020). *Barış Bıçakçı'nın romanlarında toplumsal cinsiyet bağlamında erkeklik inşası* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ardahan Üniversitesi.
- Yıldız, A. (2012). Kızılığımı bozdum, hükümsüzdür! nilbar güreş pratiği üzerine bir yazı. C. Çakırlar, S. Delice (Ed.), *Cinsellik muamması Türkiye'de queer kültür ve muhalefet* (541-557) Metis Yayınları.
- Yaşın Dökmen, Z. (2019). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açılımlar*. Remzi Kitabevi.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). *Toplumsal cinsiyet bağlamında erkeklik olgusu*. Eğiten Kitap.